

El senyor Valor

“El senyor Valor em va mirar amb un ulls brillants i permanentment sorpresos que només li conec a ell, els ulls també d’una persona que agraeix amb alegria un encontre, que agraeix vivament qualsevol atenció com si no fóra realment merescuda.”

L’any 1991 vaig publicar en EL TEMPS (núm. 383) un article sobre Enric Valor. Com que va dir-me que li havia agradat tant, el millor homenatge que puc fer-li és reproduir-lo.

No tinc cap intenció de convertir aquesta pàgina en una desfílada de retrats, ni permanent ni intermitent. En realitat no tinc intenció de convertir aquesta pàgina en res: ja es veurà si el canvi de situació i de nom representa algun altre canvi. Tal com explicava Ramon Barnils, home ben modern de la vella escola, jo també sóc persona disciplinada i disponible, al servei, si cal, de la casa i de la causa (...). Per això, vull aprofitar la circumstància per parlar del senyor Valor. Ja feia setmanes que duia el propòsit al cap, d’ençà que vaig saber que Enric Valor havia fet els vuitanta anys, i que estava a punt de presentar un lliurament decisiu de la seva obra completa. Fa pocs dies el vaig trobar, justament ací, en aquesta casa, li vaig dir: “Senyor Valor, si no hi té inconvenient faré una pàgina a EL TEMPS parlant de vostè”. Ara la faig.

Quan li vaig anunciar la intenció, el senyor Valor em va mirar amb uns ulls brillants i permanentment sorpresos que només li conec a ell, els ulls també d’una persona que agraeix amb alegria un encontre, que agraeix vivament qualsevol atenció com si no fóra realment merescuda. Li he vist sempre aquests mateixos ulls, al senyor Valor: com portadors d’una vivacitat íntima, sempre content de reconèixer i ser reconegut, sempre alerta, sempre nets i lluents. Fins i tot quan ha estat malalt, quan ha hagut de passar moments molt durs, víctima directa de la injustícia i dels pecats dels altres. Va anar a la presó, va eixir de la presó, feia els mateixos ulls: els de la dignitat i la innocència. Deu ser per això, per aquesta dignitat inalterada, que jo sempre li he dit “senyor Valor”.

A la ciutat de València i els seus voltants, jo conec molt pocs senyors. Vull dir molt poca a la qual vénen ganes de dir-li “senyor” d’una manera que depasse la simple formalitat de la relació amb un desconegut. O de continuar dient-li “senyor” després d’haver-lo conegut durant molts anys. Això és el que em passa, justament, amb Enric Valor: que el conec fa

moltíssims anys, i continue sentint la necessitat de dir-li “senyor Valor”. Deu ser perquè és un dels poquíssims senyors de València que he conegut mai. A Barcelona, diu que n’hi ha més. O que n’hi havia, almenys. O pot ser que si jo no trobe tants senyors, ni a Barcelona ni a València, és perquè el meu cercle de tractes personals és massa estret. He de precisar que quan jo pense en un senyor, no vol dir que pense en un ric, un burgès o, si és que tal cosa existeix, un aristòcrata. Ni en un ministre, un conseller, un notari, un escriptor llorejat o un cirurgià de fama. Pense més aviat en una persona de gestos mesurats, d’una elegància que està més en el port del cos que en el vestit, amb el punt just de modèstia i d’orgull, de dignitat en la cara i en la vida, i amb el punt just de cordialitat i de distància. I, si pot ser, com el senyor Valor, amb un somriure transparent.

Cosa més rara encara: hi ha senyors rurals i senyors de ciutat, i Enric Valor és alhora una cosa i l’altra. Va nàixer a la Foia de Castalla, i fa l’efecte de no haver perdut mai aquella eixutesa aparent, de cos magre i estirat, que tenen tants valencians de muntanya. Jo l’he conegut així tota la vida: recte, estirat, i després infinitament afable. Sempre amb jaqueta i corbata, evidentment, i a l’hivern amb un abric botonat de dalt a baix i amb barret clàssic. ¿Qui hi ha que sàpiga encara portar abric i barret, i saludar amb l’antic gest d’alçar-se’l miqueta del cap? I amb una certa manera de parlar de vostè als més joves i una certa manera d’anar pel carrer, d’asseure’s en una cadira i d’alçar-se. Són coses d’una qualitat rara, procedents segurament d’un fons molt vell i que s’exhaureix amb el temps. La cosa més rara de totes, és ser senyor sense ser ric, ni important, ni notari, ni aristòcrata, de la manera com és senyor Enric Valor.

Ser senyor és també resultat d’una impertorbable fidelitat a si mateix, que en el cas d’Enric Valor ha significat més de mig segle de fidelitat activa al seu país, a la seua gent, a la seua llengua. Modestament i orgullosament, pertinaçment, en els moments pitjors i en els no tan dolents, reconegut o no reconegut, oblidat o distingit amb els premis més alts. És anar ben dret i no abaixar el cap, somriure, saludar, se obstinat, fidel, amable. Ser un exemple. En tenim massa pocs per poder permetre’ns de negligir-los.